

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MEGEP

(MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN
GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ)

AYAKKABI VE SARACİYE TEKNOLOJİSİ

ELDE BİRLEŞTİRME TEKNİKLERİ

ANKARA 2007

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen modüller;

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 02.06.2006 tarih ve 269 sayılı Kararı ile onaylanan, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında kademeli olarak yaygınlaştırılan 42 alan ve 192 dala ait çerçeve öğretim programlarında amaçlanan mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik geliştirilmiş öğretim materyalleridir (Ders Notlarıdır).
- Modüller, bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve bireysel öğrenmeye rehberlik etmek amacıyla öğrenme materyali olarak hazırlanmış, denenmek ve geliştirilmek üzere Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Modüller teknolojik gelişmelere paralel olarak, amaçlanan yeterliği kazandırmak koşulu ile eğitim öğretim sırasında geliştirilebilir ve yapılması önerilen değişiklikler Bakanlıkta ilgili birime bildirilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları, işletmeler ve kendi kendine mesleki yeterlik kazanmak isteyen bireyler modüllere internet üzerinden ulaşılabilir.
- Basılmış modüller, eğitim kurumlarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır.
- Modüller hiçbir şekilde ticari amaçla kullanılamaz ve ücret karşılığında satılamaz.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	iii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ- 1.....	3
1. EL ALETLERİ.....	3
1.1. Aletler	3
1.1.1. Delici El Aletleri	3
1.1.2. Kesici El Aletleri.....	5
1.1.4. Bileme Aletleri.....	7
1.1.5. İşaret Alma Aletleri.....	8
1.1.6. Ölçüm Aletleri	8
1.1.7. Fırçalar	8
1.1.8. Saya İğneleri.....	9
1.1.9. Kemik.....	9
1.2. Araç ve Gereçlerin Bakımı Onarımı	9
1.2.1. Ağız Açmak.....	9
1.2.2. Bilemek	9
UYGULAMA FAALİYETLERİ.....	11
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	13
ÖĞRENME FAALİYETİ- 2.....	15
2. YAPIŞTIRARAK BİRLEŞTİRME	15
2.1. Kıvrırma Kenar ile Birleştirme	15
2.2. Kesme Kenar ile Birleştirme.....	16
2.3. Biyenin Tanımı	17
2.3.1. Biyenin Kullanıldığı Yerler	17
2.4. Kesme Biye ile Birleştirme.....	17
2.5. Kıvrırma Biye ile Birleştirme.....	17
UYGULAMA FAALİYETLERİ.....	19
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	20
3. SAYA DİKİŞİ İLE BİRLEŞTİRME.....	22
3.1. Saya Dikişi.....	22
3.2. Saraciyede Kullanılan İpler	23
3.3. Saya İğnesi.....	24
UYGULAMA FAALİYETLERİ.....	26
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	27
4. HAZIR GEREÇLERLE BİRLEŞTİRME	29
4.1. Fermejüp ile Birleştirme	29
4.1.1. Açık Zimba ile Birleştirme	29
4.1.2. Kapalı Zimba Kullanımı.....	30
4.2. Fermuar	31
4.2.1. Fermuar Dikişi	31
4.2.2. Renk Uyumu.....	32
4.3. Boncukla Birleştirme.....	32
UYGULAMA FAALİYETLERİ.....	34
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	35
ÖĞRENME FAALİYETİ- 5.....	37
5. EL DİKİŞLERİ İLE BİRLEŞTİRME	37

5.1. Birleştirme Malzemeleri	37
5.2. İlık Örgü	37
5.3. Tek Örgü.....	38
5.4. Çift Örgü.....	39
5.5. Çapraz İğne.....	40
5.6. Çift Çapraz İğne	41
5.7. Oyulgama Dikişi	42
5.8. Elde Makine Dikişi	43
5.9. Vev Sarma	44
UYGULAMA FAALİYETLERİ.....	46
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	47
MODÜL DEĞERLENDİRME.....	49
CEVAP ANAHTARLARI	51
KAYNAKÇA	54

AÇIKLAMALAR

MODÜLÜN KODU	542TGD339
ALAN	Ayakkabı ve saraciye Teknolojisi
DAL/MESLEK	Saraciye üretim- Saraciye modelistliği
MODÜLÜN ADI	Elde birleştirme (Montaj)
MODÜLÜN TANIMI	El aletleri ile elde birleştirme (montaj) ile ilgili bilgi ve becerilerinin kazanıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/32
ÖN KOŞUL	Bayan Çanta Modeli; Elde Süsleme yapmak modülünü almış olmak.
YETERLİK	El aletleri ile elde birleştirme (montaj) ile ilgili yöntem ve teknikleri öğrenmek.
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Bu modül ile uygun atölye ortamı sağlandığında tekniğe uygun olarak elde birleştirme yapabileceksiniz. Amaçlar <ol style="list-style-type: none">1. İşe uygun alet seçerek el aletlerini hazırlayabileceksiniz.2. Tekniğe uygun yapıştırarak birleştirme yapabileceksiniz.3. Dikiş adımlarına dikkat ederek saya dikişi ile birleştirme yapabileceksiniz.4. Tekniğe uygun hazır gereçlerle birleştirme yapabileceksiniz.5. Dikiş aralıklarına dikkat ederek el dikişleri ile birleştirme yapabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONIMLARI	Saraciye atölye ortamı, çarklı zımba, biz, deri kesim bıçağı, maket bıçağı, permaşup aleti, açık ve kapalı zımba çeşitleri, fermuar çeşitleri, boncuk çeşitleri, sıırım, ege, masat, çekiç, bileği taşı, çelik cetvel, fırçalar, saya iğneleri, rulet, deri dikiş iğneleri, deriler, yapıştırıcı, muşta, sertleştirici, çeşitli iplikler, kauçuk.
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Her faaliyet sonrasında o faaliyetle ilgili değerlendirme soruları ile kendi kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen modül sonunda size ölçme aracı (uygulama, soru-cevap) uygulayarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Bu modül sonunda edineceğiniz bilgi ve beceriler ile ayakkabı ve saraciye alanında; el aletlerini kullanarak yapıştırarak birleştirme, saya dikişi ile birleştirme, hazır gereçlerle birleştirme, el dikişleri ile birleştirme yapabilmek için gerek duyduğunuz becerileri geliştirmiş olacaksınız.

Deride birleştirme, iki deri parçasının çeşitli yöntemler kullanarak bir bütünü oluşturmak için birbirine tutturulması işlemidir. Saraciye üretiminde kullanılan delici el aletlerini, kesici el aletlerini, basma aletlerini, bileme aletlerini, işaret alma aletlerini, ölçüm aletlerini kullanarak, yapıştırarak birleştirme yapacaksınız. Elde birleştirme (montaj) yaparken estetik duygusunun ne kadar önemli olduğunun farkına varacaksınız. Güzel bir görünümün insan bellliğindeki ve duygularındaki etkilerini gözlemleyeceksiniz. Birleştirme tekniğinin saraciye ürünlerindeki düzenli ve yerleştirme çeşitliliklerinin farklılıklarını gözlemleyerek uygun seçimler yapabileceksiniz.

Tekniğe uygun elde birleştirme yapılırken güzellik ve duygularımız arasındaki biçim ve bağlantı birliğini sağlamanın ne kadar önemli olduğunun farkına varacaksınız. Bu modül ile kaliteli, güzel bir iş çıkarabilmenin mutluluğuyla el aletlerini kullanarak elde birleştirme yapabileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 1

AMAÇ

Saraciyeye üretiminde kullanılan el aletlerini, uygulanacak tekniğe göre hazırlayarak bakımını yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Bu faaliyet öncesinde yapmanız gerekli öncelikli araştırmalar şunlardır:

- Ø Saraciyede kullanılan delici, kesici el aletlerini inceleyiniz. Bakımları hakkında bilgi edininiz.
- Ø Saraciyeye atölyelerini geziniz. El aletleri kullanılırken izleyiniz.

Yapılan incelemeleri rapor şekline dönüştürüp arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. EL ALETLERİ

1.1. Aletler

Kesme, biçme, dövme, sürtme, sıkıştırma, öğütme, çekme ve başka yollarla bir cismin üzerinde maddi değişiklik yaratmak, maddeye biçim vermek ya da cisimleri ölçmek amacıyla kullanılan araçlara alet denir.

Kas gücüyle çalışanlarına da el aleti denir.

1.1.1. Delici El Aletleri

Çarklı zımba (ayarlı zımba)

Ayakkabı ve saraciyeye ürünlerinin yapımında, deriye istenilen büyüklükte delikler açmada kullanılan bir eksenin döndürdüğü bir araçtır. Özellikle çanta, cüzdan, anahtarlık gibi saraciyeye ürünlerinde çitçit ve trok delikleri açmak için kenar birleştirme ve deri yüzeyinin süslemesinde kullanılır (Fotoğraf 1.1).

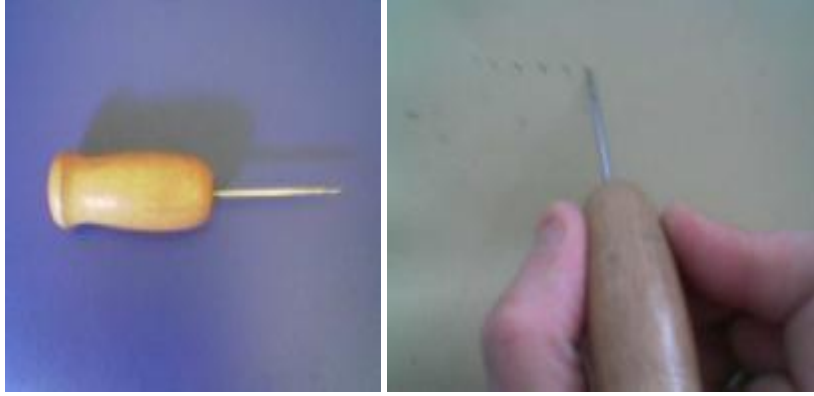
Fotoğraf 1.1: Çarklı zımba

Fotoğraf 1.2: Çarklı zımba ile delme

Ø Biz

Deri işlerinde kösele gibi sert derileri dikerken, iğne geçirilecek yeri delmek için kullanılan, ağaç saplı, ucu sivri, çelikten yapılmış alettir (Fotoğraf 1.3).

Fotoğraf 1.3: Biz Fotoğraf 1.4: Biz ile delme işlemi

1.1.2. Kesici El Aletleri

Ø Deri kesim bıçağı

Her türlü derinin kesiminde kullanılan, metal bir yay ve çelik bıçaktan oluşan bir kesici el aletidir. Yaylı kısmın sivri ucu, çizim yapmada ve deri yüzey süslemelerinde kullanılır (Fotoğraf 1.5).

Fotoğraf 1.5.: Deri kesim bıçağı Fotoğraf 1.6.: Deri kesim bıçağı ile kesim yapma

Ø Maket bıçağı

Çeşitli kâğıtlar, deriler gibi sert malzemelerin kesiminde kullanılan, değişik boyları olan bir araçtır, keskin kısmı zamanla körelendiği için ucu kırılarak keskin ucu yenilenir. Keskin ucunun çıkarılıp indirilmesi için ortada ayar düğmesi bulunur (Fotoğraf 1.7).

Fotoğraf 1.7: Maket bıçağı Fotoğraf 1.8: Maket bıçağı ile kesim yapma

Ø Makas

Birbirine ortadan çapraz eklenmiş, bir eksen çevresinde hareket edebilecek şekilde, kesici yüzü iki bıçaktan yapılmış herhangi bir şeyi kesmeye yarayan araçtır. Çeşitli şekil ve büyüklükleri vardır.

Deri kesim bıçağı ve maket bıçağıyla genellikle düz kesimler ve süslemeler yapılır. İnce derilerin ve yuvarlak hatların kesiminde makas kullanılmaktadır (Fotoğraf 1.9).

Fotoğraf 1.9: Makas

Ø Fermejüp zımba (açık- kapalı)

Çarklı zımba ile açılan deliklere yerleştirilen ve birbirine geçerek tutturuldukları kenarı birleştirmeye (kapamaya) yarayan erkek ve dişi iki parçadan oluşan madenî ya da plastik tutturucuyu sıkıştırmaya yarayan alettir (Fotoğraf 1.10).

Fotoğraf 1.10: Fermajup aleti Fotoğraf 1.11: Fermajup aleti ile zimba basma

Ø El zımbası (açık zimba)

Çarklı zimba ile açılan deliklere geçirilen açık zimba ile açılan deliklere geçirilen açık zımbanın oturtulması için ortada sıkıştırmaya yarayan yayı alan; bir tarafı sivri, bir tarafı yuvarlak ve ortası açık olan penseye benzer bir araçtır (Fotoğraf1.12).

Fotoğraf 1.12: El zımbası Fotoğraf 1.13: El zımbası ile açık zimba oturtma

1.1.4. Bileme Aletleri

Ø Eğe

Madenleri, sürte sürte aşındırıp istenilen biçime getirmeye yarayan; bıçakları açma, bileme işleminde kullanılan yüzeyi çizgili, sert çelikten ensiz ağaç saplı araçtır (Çizim 1.1).

Çizim 1.1: Ege

Ø Masat

Kesici aletleri bilemeye yarayan ve bileme işleminden sonra bıçakta kalan çapakların temizlenmesinde kullanılır.

1.1.5. İşaret Alma Aletleri

Ø Rulet

Derinin üzerinde döndürüldüğünde sıralı izler bırakan, saplı, dişli, küçük demir çark.

1.1.6. Ölçüm Aletleri

Ø Çelik cetvel

Üzerinde ölçü birimleri işaretlenmiş, çelik metalden yapılmış, uzunluk ölçmeye, düzgün çizgiler çizmeye yarayan ve deriyi düzgün bir şekilde kesmede kullanılan alet. Değişik uzunlukta olanları mevcuttur (30-50-60- 100 cm).

Ø Pergel

Yay ve çember çizmekte ve ölçmekte kullanılan birer ucundan birbirine eklenmiş iki metal çubuktan oluşan ölçü ve çizim aracıdır.

1.1.7. Fırçalar

Bir şeyin tozunu, kirini gidermek ya da bir şeye boya, cila sürmekte kullanılan, kıldan ya da kıla benzer başka tellerden yapılan araçtır. Sulu boya, yağlı boya, ayakkabı fırçası gibi çeşitleri ve değişik boyları mevcuttur. Fırça derinin yüzeyine yapıştırıcı sürmede, boyamada ve parlatmada kullanılır.(Fotoğraf 1.14-1.15)

Fotoğraf 1.14: Kalın fırça Fotoğraf 1.15: İnce fırça çeşitleri

1.1.8. Saya İğneleri

İğne; dikiş dikmeye yarayan ince, ucu sivri, baş tarafından iplik geçecek deliği bulunan araçtır.

Saya iğneleri, bir ucu sivri, iplik takılacak delikli kısmı yuvarlak büyük çelik iğnelerdir. Çarklı zımba veya biz ile delinmiş derilerin süs dikişlerinde kullanılır.

Saya iğneleri ayakkabı el dikişlerinde de kullanılır (Çizim 1.2).

Çizim 1.2: Saya iğnesi

1.1.9. Kemik

Çeşitli şekillerde sert ve yumuşak derilerin kenarlarının kıvrılmasında kullanılan sert bir araçtır.

1.2. Araç ve Gereçlerin Bakımı Onarımı

1.2.1. Ağız Açmak

Özellikle deri kesim bıçağında uygulanır. Metal bir yaydan oluşan deri kesim bıçağının yayı alt tarafı gevşetilerek ağzının kesimin özelliğine göre açılması sağlanır.

1.2.2. Bilemek

Bileme: Körelmiş kesici aletleri kesici duruma getirmektir.

Deride kesime başlamadan önce eğe, masat ve bileği taşlarıyla deri kesim bıçakları bilerek keskin duruma getirilmelidir. El aletleri için bir alet dolabı hazırlanmalıdır. Kesim aletlerinin taşıdığı riskler unutulmamalı, gereken titizlik gösterilmelidir. Kullanılan aletler herhangi bir yaralanma ve kaza riskinin ortadan kaldırmak için kullanımdan sonra yerine kaldırılmalıdır.

UYGULAMA FAALİYETLERİ

Kullanılacak Araçlar

1. Çarklı zımba (ayarlı zımba)
2. Biz
3. Deri kesim bıçağı
4. Maket bıçağı
5. Makas
6. Fermaşup zımba
7. El zımbası
8. Eğge
9. Masat
10. Rulet
11. Çelik cetvel
12. Pergel
13. Fırçalar
14. Soya iğneleri
15. Kemik
16. Alet dolabı

Amacına uygun olarak çarklı zımba, biz, deri kesim bıçağı ve maket bıçağını kullanınız.

El Aletlerini Kullanma	
İşlem Basamakları	Öneriler
Ø Çarklı zımba ile delme işlemi yapmadan önce deri üzerine modeli çiziniz.	Ø Çok bastırmadan özenli çalışınız.
Ø Delinecek yerleri belirleyiniz.	Ø Aralıklarının eşit olmasına dikkat ediniz.
Ø Çarklı zımbanın büyüklüğünü ayarlayarak delme işlemi yapınız.	Ø Dikkatli ve özenli olunuz.
Ø Biz ile delinecek yerleri belirleyip işaretleyiniz.	Ø Eşit aralıklarda olmasına dikkat ediniz.
Ø Derinin altına kauçuk koyunuz ve bizi dik tutarak delme işlemi yapınız.	Ø Dikkatli olunuz.
Ø Deri kesim bıçağını kullanmadan önce bileyiniz	Ø Güvenlik kurallarına uyunuz.

Ø Çelik cetvelin kenarından yukarıdan aşağıya doğru bastırarak kesim yapınız.	Ø Özenli ve dikkatli çalışınız.
Ø Maket bıçağı ile kesime başlamadan önce ucu körelmiş ise ucunu kırınız.	Ø Dikkatli olunuz.
Ø Cetvel yardımı ile maket bıçağını yukarıdan aşağıya doğru kullanarak kesim yapınız.	Ø Kaymaması için gerekli özeni gösteriniz.

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ

Uygulamalı Test

Açıklama Aşağıda listelenen davranışları, davranışlarınızın her birinde gözleyemediyse "Hayır", gözlemlediyseniz "Evet" şeklinde karşısındaki kutucuğa (X) ile işaretleyiniz			
SIRA	Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1.	Delici el aletlerini hazırladınız mı?		
2.	Deri kesim bıçağını bildiniz mi?		
3.	Maket bıçağının körelen ucunu kırdınız mı?		
4.	Güvenlik kurallarına dikkat ettiniz mi?		
5.	Bileme aletlerini hazırladınız mı?		
6.	Ölçüm aletlerini alet dolabına yerleştirdiniz mi?		
7.	Saya iğnelerini dolaba yerleştirdiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Yaptığımız değerlendirme sonunda hayır şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Eksiklerinizi araştırarak ya da öğretmeninizden yardım alarak tamamlayabilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplayarak ölçünüz.

Aşağıdaki soruların cevaplarını doğru ve yanlış olarak işaretleyiniz.

Objektif Testler (Ölçme Soruları)

1. () Çarklı zımba kesici el aletlerindedir.
2. () Çarklı zımba ile delme işlemi yapmadan önce işaretlemeye gerek yoktur.
3. () Biz ile delme işlemi yaparken altına kauçuk konur.
4. () Deri kesim bıçağının ucu kırılarak keskinleştirilir.
5. () Deri kesim bıçağı delici el aletlerindedir.
6. () Fırça; derinin yüzeyine yapıştırıcı sürmede, boyamada ve parlatmada kullanılır.
7. () El zımbası tek bölümden oluşan açık zımbayı tutturmada kullanılır.
8. () Feryejup aletini birbirine geçecek erkek ve dişi parçalar deliklere yerleştirildikten sonra basım yapılır.
9. () Bileme işleminde eğe kullanılır.
10. () Kesim yaparken düzgün olması için muhakkak cetvel kullanılır.

Değerlendirme

Cevaplarınızı cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt yaşadığınız sorularla ilgili konuları faaliyete dönerek tekrar inceleyiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 2

AMAÇ

Uygun ortam sağlandığında tekniğe uygun olarak birleştirme yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Ø Yapıştırarak birleştirilmiş saraciye ürünlerini inceleyiniz..
- Ø Saraciye üretim atölyelerinde kesme kenar ile birleştirmeyi inceleyiniz.
- Ø Saraciye üretim atölyelerinde kıvrıma kenar ile birleştirmeyi inceleyiniz.
- Ø Kesme ve kıvrıma biye ile birleştirmeyi gözlemleyiniz.

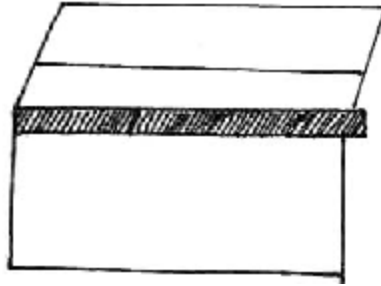
Yapılan incelemeleri rapor şekline dönüştürüp arkadaşlarınıza paylaşınız.

2. YAPIŞTIRARAK BİRLEŞTİRME

Birleştirme, iki deri parçasının çeşitli yöntemler kullanarak bir bütünü oluşturmak için birbirine tutturulma işlemidir.

2.1. Kıvrıma Kenar ile Birleştirme

- Ø 1,5 cm pay verilerek deri kesilir.
- Ø Kesilen derinin kenarına paydan içeri doğru sertleştirici yapıştırılır (Çizim 2.1).

Çizim: 2.1

- Ø Paylar sertleştiricinin üzerine kıvrılır ve düzgünce yapıştırılır.

Birleştirilecek derinin kenarı, kıvrılan derinin kenarından 2 mm içeri yerleştirilerek yapıştırılır (Çizim 2.2).

Çizim: 2.2

Yapıştırma esnasındaki potluğu gidermek ve düzgün durmasını sağlamak için çekiçle dövülerek form verilir.

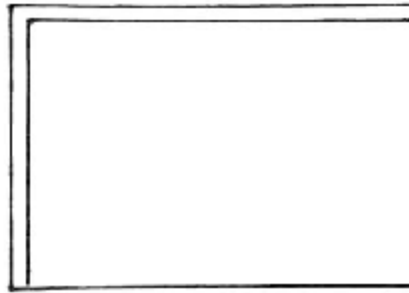
2.2. Kesme Kenar ile Birleştirme

- Ø Birleştirme yapılacak deriler düzgün bir şekilde kesilir.
- Ø Karşılıklı gelecek şekilde yapıştırılır (Çizim 2.3).

Çizim: 2.3

- Ø Yapışan kısımların düzgün durması için çekiçle form verilir.
- Ø Çekiçle form verdikten sonra kenarının düzgün olabilmesi için incecik kesilir (Çizim 2.4).

Çizim: 2.4

2.3. Biyenin Tanımı

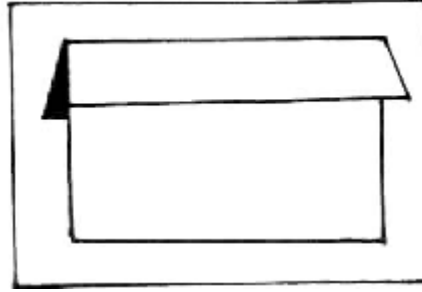
Çanta, kemer gibi deri ürünlerinin kenarlarına konulan, çoğunlukla değişik renk ya da desende ince şerite biye denir.

2.3.1. Biyenin Kullanıldığı Yerler

Tanımında da belirttiği gibi biye; saraciye üretim alanında çanta, kemer gibi deri ürünlerinin kenarlarının düzgün görünmesi için kullanılır..

2.4. Kesme Biye ile Birleştirme

- Ø Kesme biye ile birleştirme çalışmasında 1,5 cm genişliğinde biye parçası kesilir.
- Ø Kesilen biyenin tersine yapıştırıcı sürülür.
- Ø Yapıştırıcı sürülen biye, derinin kenarına üstten yarım santim genişlikte yerleştirilir ve kalan pay arkaya çevrilerek yapıştırılır (Çizim 2.5).

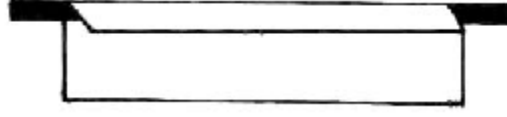

Çizim: 2.5

- Ø Düzgün durmasını sağlamak için çekiçle form verilir.

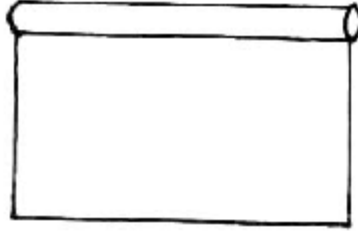
2.5. Kıvrırma Biye ile Birleştirme

- Ø Kıvrırma biye ile birleştirme yapabilmek için 2 cm genişliğinde biye parçası kesilir.
- Ø Biyenin kenarına sertleştirici yerleştirilir yarım santim kıvrılır.
- Ø Biye kıvrıldıktan sonra, kıvrılan payın potluk yapmaması ve düzgün yapışması için traşlanır.
- Ø Birleştirme yapılacak derinini kenarına ve biyenin kıvrıdığımız iç kısmına yapıştırıcı sürerek biye yapıştırılır (Çizim 2.6).

(Çizim 2.6)

- Ø Biyenin kalan kısmı arkaya çevrilerek yapıştırılır (Çizim 2.7).

Çizim: 2.7

- Ø Yapıştırılan kısmı düzgün durması için çekiçle form verilir.

UYGULAMA FAALİYETLERİ

Kullanılacak Araç ve Gereçler

1. Deri
2. Deri kesim bıçağı
3. Maket bıçağı
4. Çelik cetvel
5. Zımpara kâğıdı
6. Yapıştırıcı
7. Çekiç
8. Muşta

İşlem basamakları ve önerilerde belirtilen hususları dikkate alarak 15'e 15 cm iki deri parçasının kıvrırma biye ile birleştiriniz.

Yapıştırarak Birleştirme (Kıvrırma Biye İle Birleştirme)	
İşlem Basamakları	Öneriler
Ø 15'e 15 cm iki deri parçasını kesiniz.	Ø Kesim yaparken dikkatli olunuz
Ø 2 cm genişliğinde biye parçasını kesiniz.	Ø Gereçleri dikkatli ve düzenli kullanınız.
Ø Biyenin kenarına sertleştirici yerleştiriniz ve yarım cm kıvrırınız.	Ø Temiz ve düzenli olunuz
Ø Biyeyi kıvrırdıktan sonra tıraşlayınız.	Ø Tıraşlama yaparken her tarafın eşit tıraşlandığına emin olunuz.
Ø Birleştirme yapılacak derinin kenarına ve biyenin kıvrırdığınız iç kısmına yapıştırıcı sürerek yapıştırınız.	Ø Yapıştırıcıyı sürerken deriden taşmamasına özen gösteriniz.
Ø Biyenin kalan kısmını arkaya çevirerek yapıştırınız.	Ø Temiz ve düzenli olunuz.
Ø Yapıştırdığınız kısma çekiçle form veriniz.	Ø Çekiçle form verirken dikkatli çalışınız.

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ

Uygulama Testi

Açıklama			
Aşağıdaki listelenen davranışları, davranışlarınızın her birinde gözleyemediyseniz “Hayır” gözlemlediyseniz “Evet” şeklinde karşısındaki kutucuğa (X) ile işaretleyiniz.			
Sıra	Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1.	Çarklı zımba ile delme yapmadan önce deriye modeli çizdiniz mi?		
2.	Delinecek yerleri işaretlediniz mi?		
3.	Zımba büyüklüğünü ayarladınız mı?		
4.	Çarklı zımba ile net olarak delme işlemi yaptınız mı?		
5.	Biz ile delinecek yerleri belirlediniz mi?		
6.	Derinin altına kauçuk koyarak, bizi dik tutup delme işlemi yaptınız mı?		
7.	Deri kesim bıçağını kullanırken cetvelin tam dibinden kesim yaptınız mı?		
8.	Kesimin düzgün ve net olması için derinin altına kauçuk koydunuz mu?		
9.	Maket bıçağını kullanmadan önce körelen ucunu kırdınız mı?		
10.	Feryejup ile birleştirme yaptınız mı?		
11.	El zımbası ile açık zımbayı deriye tam ve net olarak oturtunuz mu?		

Değerlendirme

Yaptığınız değerlendirme sonunda hayır şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Eksiklerinizi araştırarak ya da öğretmeninizden yardım alarak tamamlayabilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki soruların cevaplarını doğru ve yanlış olarak işaretleyiniz.

A- Objektif Testler (Ölçme Soruları)

- Kıvrırma kenar ile birleştirme yaparken derinin kenarına paydan içeri doğru sertleştirici yapıştırılır.
- Derileri yaptırdıktan sonra düzgün durması için muhakkak çekiçle form veririz.
- Kesme kenar ile birleştirme yapılırken, kesilen derilerin kenarına iç yüzlerinden sertleştirici yerleştirilir.
- Kesme kenar ile birleştirme yapılırken; yapıştırılan kısımlarına çekiçle form verdikten sonra kenarların düzgün olabilmesi için incecik kesilir.
- Çanta kemer gibi deri ürünlerinin kenarlarına konulan, çoğunlukla değişik renk ya da desende ince şerite biye denir.
- Kesme biye ile birleştirme yaparken 2,5 cm genişliğinde biye parçası kesilir.
- Kesme biye ile birleştirme yaparken, yapıştırıcı sürülen biye, derinin kenarına üstten yarım cm genişlikte yerleştirilir ve kalan pay arkaya çevrilerek yapıştırılır.
- Kıvrırma biye için 2 cm genişliğinde biye parçası kesilir.
- Kıvrırma biye ile birleştirme yaparken biyenin kenarına sertleştirici yerleştirilmez.
- Saracıye ürünlerinden olan kemerde biye kesinlikle kullanılmaz.

Değerlendirme

Cevaplarınızı cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt yaşadığınız sorularla ilgili konuları faaliyete dönerek tekrar inceleyiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 3

AMAÇ

Bu bölümde uygun ortam sağlandığında saya dikişi ile birleştirme yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Bu faaliyet öncesinde yapmanız gereken öncelikli araştırma şunlar olmalıdır:

- Ø Saya dikişi ile birleştirme yaparken hangi iplik çeşitleri kullanıldığını inceleyiniz.
- Ø Saraciye ürünlerinin satıldığı mağazaları gezerek saya dikişi ile birleştirme yapılmış ürünleri gözlemleyiniz.
- Ø Saraciye ile ilgili dergi ve katalogları inceleyerek, bulduğunuz ilginç örnekleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

Bilgilerinizi rapor hâline getirip arkadaşlarınıza sununuz.

3. SAYA DİKİŞİ İLE BİRLEŞTİRME

3.1. Saya Dikişi

Yumuşak derileri dikmede (çarklı zımba, biz ile delerek) saya iğnesi kullanılarak yapılan elde dikerek birleştirme işlemidir.

- Ø Saya dikişi ile birleştirme yapmadan önce birleştirme yapılacak deri parçaları düzgün bir şekilde kesilir.
- Ø Kesilen deri parçaları üzerinde dikiş yerleri cetvel ile tespit edilir.
- Ø Dikiş büyüklüğü ve aralığı tespit edilir.

Fotoğraf 3.1.: Biz ile delme

Fotoğraf 3.2: Çarklı zımba ile delme

- Ø Eşit büyüklük ve aralıkla derinin altına kauçuk koyarak biz ile delinir. Eğer deri ve kullanılacak ip kalınsa delme işleminde biz yerine çarklı zımba ile delme işlemi yapılır.

3.2. Saraciyede Kullanılan İpler

Liflerin bükülmesi ya da bir araya getirilmesi yoluyla hazırlanan ince ve uzun dokuma malzemesidir. İplik doğal ya da yapay elyaftan filament ya da ştapel türünde üretilir. Filament iplik, doğal ipek ve yapay ipek liflerini de içermek üzere çok uzun ve kesiksiz bir lif türüdür. Ştapel iplik ise, kısa doğal elyaftan aynı uzunlukta kesilmesi yoluyla hazırlanan kesikli liftir.

İplik, doğal ya da yapay elyaftan, liflerin tek tek çekilerek bükülmesi yöntemine dayalı eğirme işlemiyle üretilir. Filament iplikler genellikle ştapel iğne oranla daha az bükülür. Life verilen elyaftan yumuşak ve parlak iplik elde edilir. Krep ipliği ise çok bükümlüdür. İki ya da daha tek katlı ipliğin birlikte bükülmesiyle çok katlı iplikler hazırlanır.

Deri dikiminde kullanılan iplik çeşitleri şunlardır:

1. Pamuk iplikler: Pamuk bitkisinin tohumları çevresinde oluşan liflerden elde edilir. Mumdan geçirilerek elde edilen mumlu ipler, el dikişinde ve takı yapımında kullanılmaktadır. Pamuk iplikler, saraciye üretim alanında makine ve el dikişlerinde kullanılır.

2. Merserize iplikler: Merserize, pamuk liflerinin ipekleştirilmesi demektir. Merserize iplikler, parlak ve dayanıklıdır. Değişik kalınlıkta merserize ip ve şeritler deri dikiminde kullanılmaktadır

3. Filoş (Floş): Selülozdan yapılan; yapay, parlak ve bükümsüz ipektir.

4. Koton: Pamuktan yapılmış, oldukça kalın bir iplik türüdür.

5. Keten: Lifleri dokumacılık bakımından çok önemli bir bitkidir. Bu liflerden yapılan dokumaya da keten denilir.

6. Kenevir: Sapları lif lif ayrılarak çuval ve kaba örgü gibi şeylerin yapımında kullanılan bir bitkidir. Bu bitki kendir olarak da bilinmektedir. Bu ipele dekoratif deri ürünlerinin birleştirilmesinde kullanılır. Bu iplere deri üzerine çeşitli süslemeler de yapılmaktadır.

7. Güderi Şeritler: Güderi geyik derisinden yapılmış yumuşak ve mat meşindir. Bu meşinden çeşitli kalınlıklarda kesilen şeritler ip hâline getirilerek saraciye ürünlerinde birleştirmede, süslemede ve örmede kullanılır.

8. Sırım Genellikle meşin ve köselelerden kesilerek ip hâline getirilmiş derilerdir. Değişik renk ve kalınlıkları mevcuttur.

9. Sentetik iplikler: Suni ve sentetik liflerden elde edilen ipliklerdir. Suni ve sentetik liflerden elde edilen iplikler şunlardır:

Fantezi rafya (Sentetik rafya): Mat ve parlak olmak üzere iki çeşittir. Hem çile hâlinde hem de metre olarak satılabilir. Çeşitli renk ve kalınlıkta olanları vardır. Deri ürünlerinde birleştirme süslemelerde kullanılır.

Dikiş İpliği: Polyester liflerinden yapılan ipliklerdir. Bobin ve makaralar hâlinde bulunur. Dikim işlerinde kullanılır.

Naylon iplikler: Bobin ve makaralar hâlinde bulunur. Çeşitli kalınlık renkte olanları vardır. Oldukça sağlam ipliklerdir.

3.3. Saya İğnesi

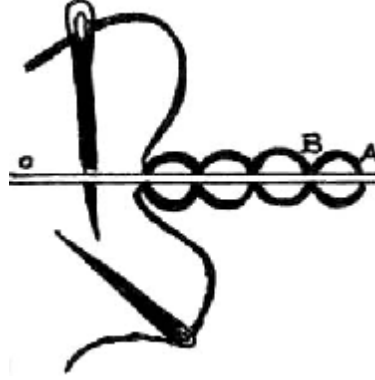
Bir ucu sivri, diğer ucu yuvarlak ve delikli büyük ve çelik iğneye saya iğnesi denir. Zımba veya biz ile delinmiş derilerin dikişlerinde kullanılır.

Saya dikişi ile birleştirme

Kullanılacak araç ve gereçler

Deri
Deri kesim bıçağı
Maket bıçağı
Biz
Çarklı zımba
Saya iğneleri
Çeşitli iplikler
Deri dikiş iğneleri

- Ø Saya dikişi yapılacak deriler düzgünce kesilir.
- Ø Saya dikişi yapılacak yerler belirlenir ve cetvel ile düzgünce işaretlenir.
- Ø Dikiş büyüklüğü belirlenir
- Ø Çarklı zımba veya biz ile delinir.
- Ø Birleştirme yapılacak iplik hazırlanır.
- Ø İpliğin her iki ucuna da saya iğnesi geçirilir.
- Ø İğne ile A noktasından çıkılır.
- Ø Sağ eldeki iğne ile B noktasına batılır.
- Ø Sol eldeki iğne ile B noktasında çıkılır (Çizim 3.1).

Çizim 3.1

Ø İşlemler tekrarlanarak saya dikişine devam edilir.

Saya dikiş i ile birleştirme yaparken, dikiş in düzgün olması için iğ ne batış ları düzgün sıra takip etmeli ve iplikler her zaman aynı yönde kalmalıdır.

Fotoğraf 3.3: Saya dikiş i ile birleştirme

UYGULAMA FAALİYETLERİ

Kullanılacak araç ve gereçler

1. Deriler
2. Deri kesim bıçağı
3. Maket bıçağı
4. Biz
5. Çarklı zımba
6. Saya iğneleri
7. Deri dikiş iğneleri
8. Kauçuk
9. Çeşitli iplikler

İşlem basamakları ve önerilerde belirtilen hususları dikkate alarak 10'a 10 cm iki deri parçasının saya dikişi ile birleştiriniz.

Saya Dikişi ile Birleştirme	
İşlem Basamakları	Öneriler
10'a 10 cm büyüklüğünde iki deri parçasını saya dikişi ile birleştirmek için kesiniz.	Çelik cetvel yardımıyla maket bıçağı veya deri kesim bıçağı kullanınız.
Birleştirmek için saya dikişi yapılacak yerleri belirleyiniz ve cetvelle işaretleyiniz.	Çok sık, dip dibe olmamasına dikkat ediniz.
Dikiş büyüklüğünü belirleyiniz.	İpliğin kalınlığını göz önünde bulundurunuz.
Çarklı zımba veya biz ile deliniz.	İşaretle yerleri kaydırmamaya dikkat ediniz.
Saya dikişi ile birleştirme yapacağınız ipliğin iki ucuna da saya iğnesini geçiriniz.	Dikkatli olunuz
İğne ile A noktasından çıkınız.	Özenli çalışınız
Sağ eldeki iğne ile B noktasına batınız	Araç ve gereci dikkatli kullanınız.
İşlemleri tekrarlayarak saya dikişine devam ediniz.	

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ

Uygulamalı Test

Açıklama			
Aşağıda listelenen davranışları, davranışlarınızın her birinde gözleyemediyseniz “Hayır”, gözlemlediyseniz “Evet” şeklinde karşısındaki kutucuğa (X) ile işaretleyiniz.			
Sıra	Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1.	Saya dikişi yapılacak derileri düzgünce kestiniz mi?		
2.	Saya dikişi yapılacak yerleri belirlediniz mi?		
3.	Belirlenen dikiş yerlerini cetvelle işaretlediniz mi?		
4.	Dikiş büyüklüğünü belirlediniz mi?		
5.	Belirlediğiniz büyüklüğe göre çarklı zımba veya biz ile deldiniz mi?		
6.	Birleştirme yapacak iğneyi hazırladınız mı?		
7.	İpliğin her iki ucuna da saya iğnesi geçirdiniz mi?		
8.	İğne ile A noktasından çıktınız mı?		
9.	Sağ elinizdeki iğne ile B noktasına battınız mı?		
10.	Sol eldeki iğne ile B noktasından çıktınız mı?		
11.	Saya dikişine işlemleri tekrarlayarak devam ettiniz mi?		

Değerlendirme

Yaptığınız değerlendirme sonunda hayır şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Eksiklerinizi araştırarak ya da öğretmeninizden yardım alarak tamamlayabilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki soruların cevaplarını doğru ve yanlış olarak işaretleyiniz.

A- Objektif Testler (Ölçme Soruları)

1. () Saya dikişi ile birleştirme yapılacak deriyi biz veya çarklı zımba ile delmeden önce dikiş yerleri cetvel ile tesbit edilir.
2. () Deri çarklı zımba ile delinirken derinin altına kauçuk konulmalıdır.
3. () Merserize iplikler, pamuk bitkisinin tohumları çevresinde oluşan liflerden elde edilir.
4. () Pamuk iplikler, parlak ve dayanıklıdır.
5. () Selülozdan yapılan, yapay, parlak ve bükümsüz ipe floş denir.
6. () Ketten, lifleri dokumacılık bakımından çok önemli bir bitkidir.
7. () Sırım, genellikle meşin ve köseleden kesilerek ip hâline getirilmiş derilerdir.
8. () Saya iğnesi ile birleştirme yaparken, dikişin düzgün olması için, iğne batışları düzgün sıra takip etmeli ve iplikler her zaman aynı yönde kalmalıdır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt yaşadığınız sorularla ilgili konuları faaliyete dönerek tekrar inceleyiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 4

AMAÇ

Uygun ortam sağlandığında hazır gereçlerle birleştirme yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Bu faaliyet öncesinde yapmanız gereken öncelikli araştırmalar şunlardır:

- Ø Saraciye satış mağazalarını gezerek, açık zımba ve kapalı zımba ile birleştirilmiş ürünleri inceleyiniz.
- Ø Fermuar ile birleştirilmiş ürünleri inceleyiniz.
- Ø Boncuklarla birleştirilmiş saraciye ürünlerini gözlemleyiniz..
- Ø Saraciye ile ilgili dergi ve katalogları inceleyerek, bulduğunuz ilginç örnekleri arkadaşlarınızla paylaşınız.

4. HAZIR GEREÇLERLE BİRLEŞTİRME

4.1. Fermejüp ile Birleştirme

Fermejüp birbirini tamamlayan iki kısımdan oluşur (Erkek ve dişi). Çanta veya cüzdanlarda, erkek çanta veya cüzdanın kapağına, dişisi de gövdeye tutturulur. Halk arasında fermejup çit çit olarak da bilinir.

Fermejüp aleti ise zımba ile açılan deliklere yerleştirilen ve birbirine geçerek tutturuldukları kenarı kapamaya yarayan, erkek ve dişi iki parçadan oluşan madenî ya da plastik tutturucuyu sıkıştırmaya yarayan alettir.

4.1.1. Açık Zımba ile Birleştirme

- Ø Birleştirme yapılacak deriler kesilir.
- Ø Kenarlarından birer santim düzgünce yapıştırılır.
- Ø Zımba basılacak yerler belirlenir.
- Ø İşaretlenen yerler çarklı zımba ile delinir.
- Ø Açık zımba deliklere yerleştirilir.
- Ø Fermejüp aleti ile sıkıştırılır.

Fotoğraf 4.1: Açık zımba ile birleştirme

4.1.2. Kapalı Zımba Kullanımı

- Ø Birleştirme yapılacak deriler kesilir.
- Ø Kalın deride birleştirme yapılacaksa, üst üste gelecek kısımlar tıraşlanır.
- Ø Birer santimden düzgünce yapıştırılır.
- Ø Zımba basılacak yerler belirlenir.
- Ø Cetvelle işaretlenir.
- Ø İşaretlenen yerler çarklı zımba ile delinir.
- Ø Kapalı zımbanın ucu, sivri alt metali tersten sivri ucu derinin yüzünde olacak şekilde yerleştirilir.
- Ø Üslerine kapama metali (çatı pulu) yerleştirilerek oturması sağlanır.
- Ø Fermejüp aleti ile sıkıştırılır (Fotoğraf 4.2-4.3-4.4).

Fotoğraf 4.2: Kapalı zımba ile birleştirme

Fotoğraf 4.3: Çıtçıt ile birleştirme

Fotoğraf 4.4: Çıtçıtın kapanmış hâli

4.2. Fermuar

Fermuar, saraciye, tekstil ve ayakkabıcılıkta kullanılan bir açma kapama mekanizmasıdır. Kenarlarında metal ya da plastik dişler bulunan iki şerit ile bir yönde hareket ettirildiğinde dişleri birbirine kilitleyen ters yönde hareket ettirildiğinde ise ayıran kayıcı bir parçadan oluşur. Bu açılıp kapanmayı sağlayan aparata kürsor denir.

4.2.1. Fermuar Dikişi

Fermuar deriye birleştirilirken kürsörün rahatça çalışabileceği mesafenin bırakılması çok önemlidir.

Ø Oyulgama dikişi ile fermuar dikimi

- Fermuarla birleştirme yapılacak deriler kesilir.
- Fermuarın kenar şeritlerinden eşit pay bırakılarak her iki kenarına da deri yapıştırılır. Deri üstte kalacak şekilde yerleştirip yapıştırılmalıdır.
- Dikim yapılacak yerler biz ile işaretlenir ve hafifçe delinir.
- Dikmek için iğneye uygun ip geçirilir.
- Ucuna düğüm atılır.
- Biz ile işaretlenen yerlerden bir alt bir üst geçecek şekilde dikilir.
- İplik uçları arkaya çekerek temizlenir.

Ø Elde makine dikişi ile fermuar dikimi

- Fermuar ile birleştirme yapılacak deriler kesilir.
- Fermuarın kenar şeritlerinden eşit pay bırakılarak her iki kenarında, deri üstte kalacak şekilde yapıştırılır
- Dikim yapılacak yerler biz ile işaretlenir ve hafifçe delinir.
- Dikişin düzgün olması için birleştirme ipi hep aynı yönde kalmalıdır.
- İplik uçları arkaya çekilerek temizlenir.

Fotoğraf 4.5: Elde makine dikiş ile fermuar dikimi

Fermuarın deriyle birleştirme işleminde ürüne uygun seçilmesi çok önemlidir. Çok kalın deriler için, ince ve küçük fermuarlar seçilmemelidir.

İnce ve esnek derilerde de kalın ve kaba fermuarların hoş bir görüntü vermeyeceği unutulmamalıdır.

Hoş bir görünüm vermek için, çeşitli element ve alaşımlarla kaplanmış fermuarlar (altın, gümüş, bakır, pirinç vb.) kullanılabilir.

4.2.2. Renk Uyumu

Renklerin uyumu, görme duyumuzda uyumlu hoş güzel bir etki bırakacak biçimde kullanılmalıdır.

Saracıye ürünlerinde ürün özelliğine göre, deri ile kullanılan aksesuar, dikiş ipi, fermuar gibi yardımcı malzemeler arasında renk uyumu olması gerekir. Renk ve kullanılan malzemedeki uyum ürüne zenginlik ve estetik katmaktadır. Deri ürünleri özel ürünlerdir. Görsellik çok önemlidir.

4.3. Boncukla Birleştirme

Boncuk; cam, tahta, maden, sert yemiş kabuğu, deniz kabuğu, kemik, tohum ya da benzeri malzemelerden yapılmış ipe dizilmek üzere ortası delinmiş küçük ve genellikle yuvarlak nesnedir.

Boncuk her zaman çeşitli amaçlarda kullanılmıştır. Boncuklar çeşitli süslemelerde, cüzdan, çanta, takı gibi süs eşyalarının yapımında da kullanılır. Ayrıca çeşitli giysi ve saraciye ürünleri üstüne dikme, örnek yapıştırma tekniğiyle boncuk süslemeleri yapılabilir.

Boncukla Birleştirme

- Ø Boncukla birleştirilecek deriler kesilir.
- Ø Derilerin kenarları karşılıklı belirlenen aralıklarda delinir.
- Ø İğne ve A noktasından çıkılır. Boncuklar geçirilir.
- Ø B noktasından batılır ve C noktasından çıkılır.
- Ø Boncuklar geçirilir D noktasından batılır E noktasından çıkılır.
- Ø İşlemleri tekrarlayarak boncukla birleştirmeye devam edilir (Fotoğraf 4.6).

Boncukla birleştirme yaparken, hoş bir görünüm sağlamak ve estetik duygusunu oluşturmak için çok iri, kaba boncuklar kullanılmaktadır. Küçük inci boncuklar, tülben boncukları, boncukla birleştirmede kullanılır; sağ gözü kaşırııcı izlenimler yaratılabilir.

Boncukla birleştirme yaparken küçük boncuklar kullanıldığı için, iğne seçimi bu boncukların geçebileceği nitelikte olmalıdır.

Fotoğraf 4.6: Boncukla birleştirme

UYGULAMA FAALİYETLERİ

Kullanılan Araç ve Gereçler

1. Deriler
2. Deri kesim bıçağı
3. Maket bıçağı
4. Çelik cetvel
5. Biz
6. Deri dikiş iğneleri
7. 10 cm'lik fermuar
8. Yapıştırıcı

İşlem basamakları ve önerilerde belirtilen hususları dikkate alarak elde makine dikişi ile 10 cm'lik bir fermuarla iki deri parçasını birleştiriniz.

Hazır Gereçlerle Birleştirme (Fermuarla Birleştirme)	
İşlem Basamakları	Öneriler
Ø Fermuarla birleştirme yapacağınız derileri kesiniz.	Ø Çelik cetvel yardımıyla maket bıçağı veya deri kesim bıçağı kullanınız.
Ø Fermuarın kenar şeritlerinden eşit pay bırakarak her iki kenarında da, deri üstte kalacak şekilde yapıştırınız	Ø Yapıştırıcının taşmamasına özen gösteriniz.
Ø Dikim yapılacak yerleri biz ile işaretleyiniz ve hafifçe deliniz	Ø Düzgün delmek için özen gösteriniz.
Ø Dikmek için iğneye uygun ip geçirin ve düğüm atınız.	Ø Deriye ve fermuara uygun renk ve kalınlıkta ip seçiniz.
Ø Alttan ikinci delikten çıkıp, üçüncü deliğe; dördüncü delikten çıkıp yanındaki deliğe batarak dikişe devam ediniz.	Ø Dikkatli ve temiz çalışınız.
Ø Dikişinin düzgün olması için birleştirme ipini hep aynı yönde bırakınız.	Ø Özenli ve sabırlı olunuz.
Ø İplik uçlarını arkaya çekerek temizleyiniz.	Ø Temiz ve düzenli çalışınız.

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ

Uygulama Testi

Açıklama			
Aşağıdaki listelenen davranışları, davranışlarınızın her birinde gözleyemediyse hayır, gözlemlediyseniz evet şeklinde karşısındaki kutucuğa (X) ile işaretleyiniz.			
Sıra	Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1.	Fermejüp aleti ile açık zımba ile birleştirme yapmadan önce zımba büyüklüğüne göre çarklı zımba ile deldiniz mi?		
2.	Çarklı zımbayla deldiğiniz yerlere açık zımbayı yerleştirdiniz mi?		
3.	Fermejüp aleti ile kapalı zımba ile birleştirme yapmadan önce zımba büyüklüğüne göre çarklı zımba ile deldiniz mi?		
4.	Kapalı zımbanın alt metalini, uzun sivri kısmı derinin yüzünde olacak şekilde yerleştirdiniz mi?		
5.	Sivri kısımlara üst çatı pullarını yerleştirdiniz mi?		
6.	Fermejüp aleti ile sıkıştırdınız mı?		
7.	Fermuar ile birleştirme için derileri kestiniz mi?		
8.	Deriye uygun fermuar temin ettiniz mi?		
9.	Oyulgama dikişi veya elde makine dikişi ile fermuarı deriye birleştirdiniz mi?		
10.	Renk uyumuna dikkat ettiniz mi?		
11.	Boncuk ile birleştirme yapmadan önce birleştirme yapılacak derileri kestiniz mi?		
12.	Boncuklarla birleştirme yaptınız mı?		

Değerlendirme

Yaptığımız değerlendirme sonunda hayır şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Eksiklerinizi araştırarak ya da öğretmeninizden yardım alarak tamamlayabilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki soruların cevaplarını doğru ve yanlış olarak değerlendiriniz.

A- Objektif Testler (Ölçme Soruları)

1. () Fermejüp birbirini tamamlayan iki kısımdan oluşur.
2. () Açık zımba iki bölümden oluşur.
3. () Kapalı zımbayı geçirmek için çarklı zımbayla veya biz'le delmeye gerek yoktur.
4. () Kapalı zımbanın alt metali, tersten sivri ucu derinin yüzünde olacak şekilde yerleştirilir.
5. () Fermuar; saraciye, tekstil ve ayakkabıcılıkta kullanılan bir açma ve kapama mekanizmasıdır.
6. () Elde oyulgama dikişi ile fermuar dikilebilir.
7. () Uyum, renklerin görme duyumuzda uyumlu, hoş ve güzel bir etki bırakacak biçimde kullanılmasıdır.
8. () Boncuk cam, tahta, maden gibi malzemelerden yapılmış ortası delik genellikle yuvarlak nesnedir.
9. () Boncukla birleştirme yaparken çok iri boncuklar kullanılır.

Değerlendirme

Cevaplarınızı cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt yaşadığınız sorularla ilgili konuları faaliyete dönerek tekrar inceleyiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 5

AMAÇ

Uygun ortam sağlandığında el dikişleri ile birleştirme yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Bu faaliyet öncesi yapmanız gereken araştırmalar şunlardır:

- Ø Derilerle, birleştirme malzemeleri arasındaki uyumu gözlemleyiniz.
- Ø Saraciye üretim atölye ve fabrikalarını gezerek el dikişleri ile birleştirme yapımını izleyiniz.
- Ø Saraciye satış mağazalarını gezerek çeşitli el dikişleriyle birleştirilmiş ürünleri inceleyiniz.

5. EL DİKİŞLERİ İLE BİRLEŞTİRME

5.1. Birleştirme Malzemeleri

Elde birleştirme işleminde çeşitli iplikler kullanılır (Bk. Faaliyet 3). Kullanılan deri eğer çok kalınsa birleşecek yerden gerekirse traşlama yapılabilir.

Ø El dikişleri ile birleştirme tekniklerinde kullanılan araç ve gereçler.

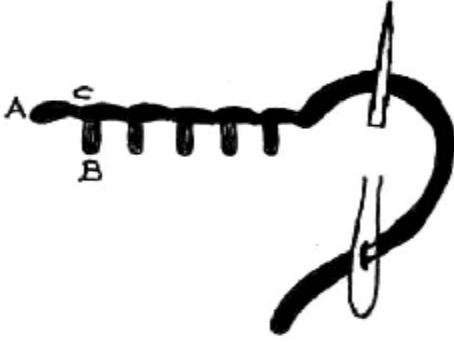
- Mumlu ip
- Deri dikiş iğneleri
- Deriler
- Yapıştırıcı
- Maket bıçağı
- Deri kesim bıçağı
- Çarklı zımba
- Biz

5.2. İlik Örgü

Ø İlik örgü ile birleştirme

- İlik örgü ile birleştirme yapılacak deri, çelik cetvel yardımıyla maket bıçağı veya deri kesim bıçağı ile düzgün bir şekilde kesilir.
- Kesilen iki deri parçasının kenarlarına taşırmadan düzgün bir şekilde yapıştırıcı sürülerek yapışması sağlanır.
- Deride dikiş (ilic örgü) yapılacak yerler belirlenir ve cetvelle işaretlenir.
- İşaretlenen yerlerden çarklı zımba ile delinir.

- Birleştirme malzemesinin iki ucu deri arasına yapıştırılır
- İlik örgü ile birleştirme yapılacak iki derinin arasından yukarı ilk delikten (A noktası) çıkılır. Alttan ikinci deliğe (B noktası) batılarak, birinci delikten (A noktası) gelen ipliğin altından üçüncü deliğe (C noktasına) batılır (Çizim 5.1).

Çizim: 5.1

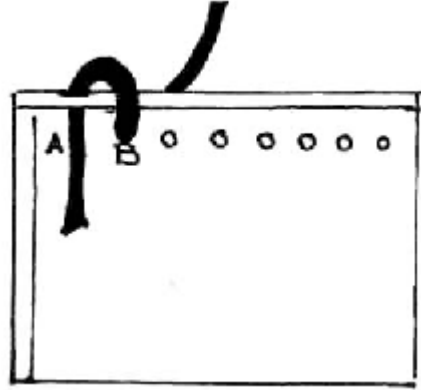

Fotoğraf 5.1: İlik örgü ile birleştirme

- Aynı işlemleri tekrarlayarak ilik örgü ile birleştirmeye devam edilir.

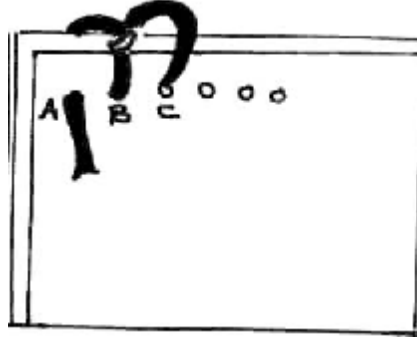
5.3. Tek Örgü

- Tek örgü ile birleştirilecek deriler düzgünce kesilir.
- Kesilen deri parçaları kenarlarından yapıştırılır.
- Birinci deliğin (A noktasının) ön yüzünden girilip arka yüzünden çıkılır.
- Aynı işlem ikinci deliğe (B noktasına) uygulanır (Çizim 5.2).

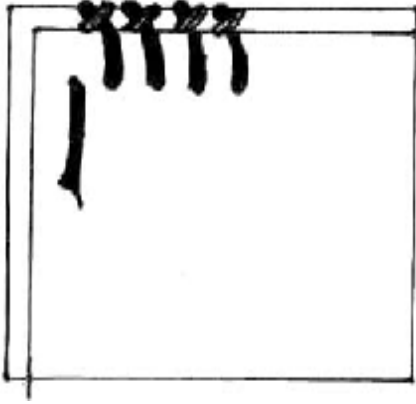
Çizim: 5.2

- Birinci ve ikinci delik (A ve B noktası) arasında oluşan ipin altından önden arkaya doğru geçilir (Çizim 5.3).

Çizim: 5.3

- Üçüncü deliğin (C noktasının) ön yüzünden girilip arka yüzünden çıkılır.
- İkinci ve üçüncü deliğin arasında oluşan ipin altından önden arkaya doğru geçilir.
- İşlemler tekrarlanarak örgüye devam edilir (Çizim 5.4).

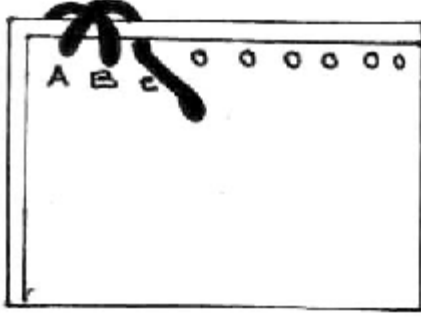
Çizim: 5.4

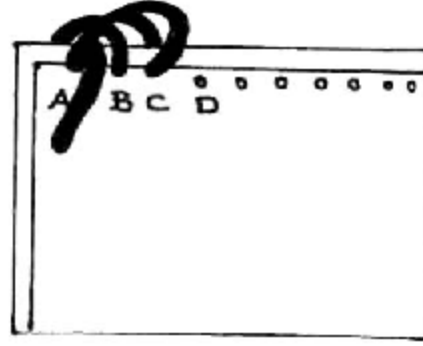
Fotoğraf 5.2: Tek örgü ile birleştirme

5.4. Çift Örgü

- Birleştirme yapılacak deriler düzgün bir şekilde kesilir.
- Kenarlarından yapıştırılır.
- Dikiş aralığı belirlenerek işaretlenir.
- İşaretlenene yerler çarklı zımba ile delinir.
- Çift örgü ile birleştirme için birleştirme malzemesi temin edilir.
- Birleştirme malzemeyi iğneye geçirilir.
- İğne ile ikinci delikten (B noktasından) çıkılır.
- Arkadan batılarak birinci delikten (A noktasından) çıkılır.
- Tekrar arkadan batılarak üçüncü delikten (C noktasından) çıkılır (Çizim 5.5).

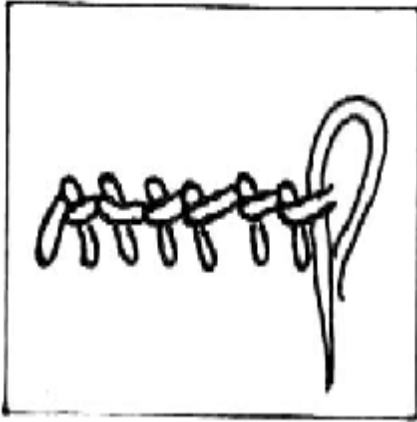

Çizim 5.5

Çizim 5.6

- Birinci, ikinci ve üçüncü deliklerden (A, B ve C noktalarının) oluşturduğu çapraz iplerin altından arkadan öne doğru geçiriniz (Çizim 5.6).
- Dördüncü delik (D noktasından) arkadan öne doğru geçirilir.
- İkinci ve üçüncü deliklerin (B ve C noktalarının) arasında oluşan iplerin altından arkada öne doğru geçirilir (Çizim 5.7).

Çizim: 5.7 Fotoğraf

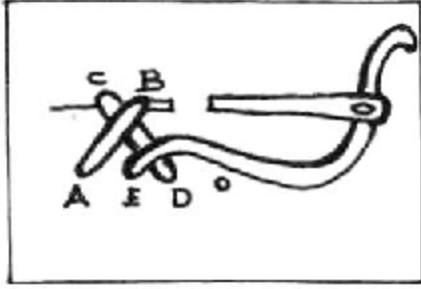

5.3: Çift örgü ile birleştirme

5.5. Çapraz İğne

- Çapraz iğne
- Çapraz iğne ile birleştirilecek deriler düzgünce kesilir.
- Kesilen derilerde dikiş aralıkları belirlenerek işaretlenir.
- Kenarlar işaretlenen yerlerden karşılıklı çarklı zımba ile delinir.
- Birleştirme malzemesi deri dikiş iğnesine geçirilir.
- İğne ile birinci delikten (A noktasından) çıkılır.

- İkinci deliğe (B noktasına) batılır, üçüncü delikten (C noktasından) çıkarılır.
- Üçüncü delikten (D noktasından) batılır ve dördüncü delikten (E noktasından) çıkarılır (Çizim 5.8).

Çizim: 5.8 Fotoğraf

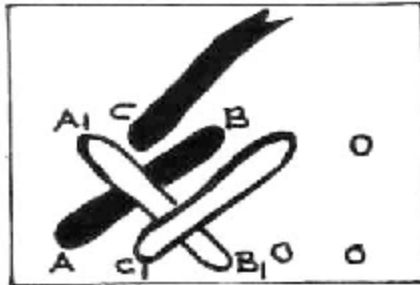

5.4.: Çapraz İğne ile birleştirme

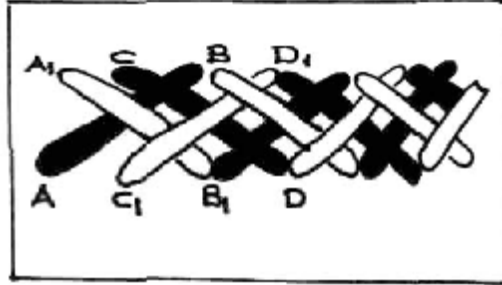
- İşlemler tekrarlanarak örgü bitirilir.

5.6. Çift Çapraz İğne

- Çift çapraz iğne ile birleştirilecek deriler düzgünce kesilir.
- Kesilen derilerin kenarları belirlenen dikim aralıklarına göre işaretlenir.
- İşaretlenen derinin kenarları karşılıklı olarak çarklı zımba ile delinir.
- Çift çapraz iğne ile dikmek için iki birleştirme malzemesi (çeşitli ipler sıırım güderi şeritler) ile çalışılır.
- Birinci iğne ile; A noktasından çıkarılır, B noktasına batılıp C noktasından çıkarılır.
- İkinci iğne ile, A1 noktasından çıkan iğne B1 noktasından grip C1 noktasından çıkarılır (Çizim 5.9).

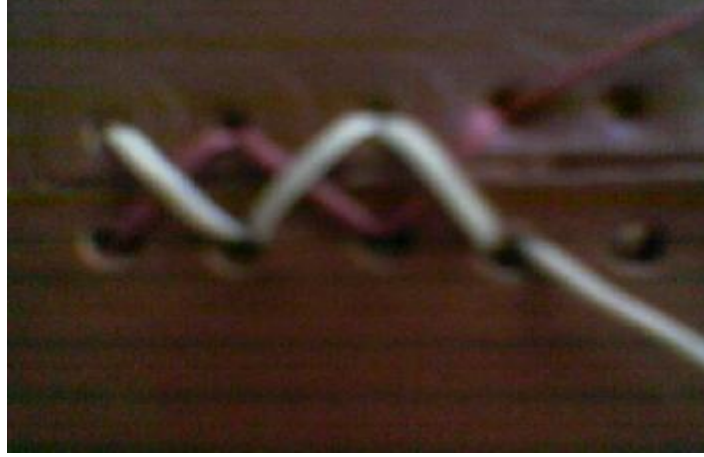

Çizim: 5.9

Çizim 5.10

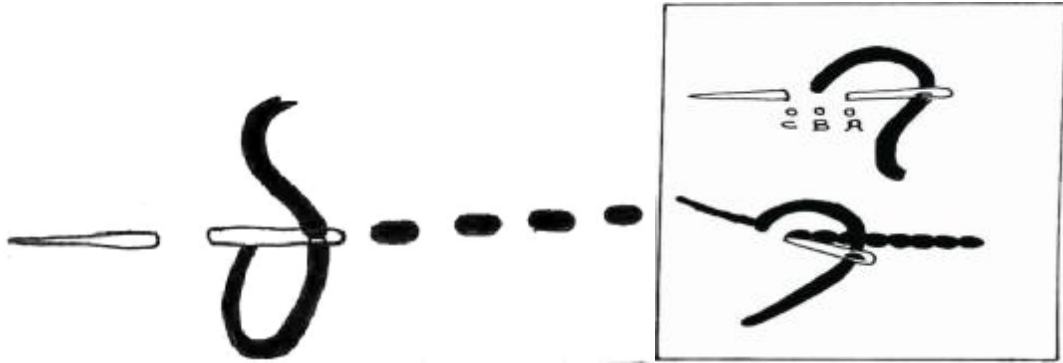
- Birinci iğne ile; C noktasından çıkan iğne D noktasından girip B1 noktasından çıkarılır.
- İkinci iğne ile, C1 noktasından çıkan iğne D1 noktasından girip B noktasından çıkarılır (Çizim 5.10).
- İşleri tekrarlayarak örgü bitirilir.

Fotoğraf 5.5: Çift çapraz iğne

5.7. Oyulgama Dikişi

- Birleştirilecek deriler kesilir
- Kenarlarından yapıştırılır.
- Dikiş aralıkları belirlenir ve işaretlenir
- İşaretlenen yerler çarklı zımba veya biz ile delinir.
- Dikimde kullanılacak malzemenin ucuna düğüm atılır.
- Delinmiş olan yerlerden bir alt bir üst geçecek şekilde dikilir (Çizim 5.11).

Çizim 5.11

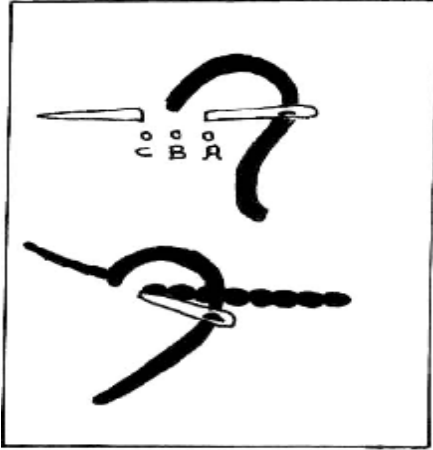
Çizim 5.12

Fotoğraf 5.6: Oygulama dikişi ile birleştirme

5.8. Elde Makine Dikişi

- Elde makine dikişiyile birleştirilecek deriler kesilir.
- Kenarlarından yapıştırılır.
- Dikiş büyüklüğü ve aralıkları belirlenip işaretlenir.
- Dikiş büyüklüğü ve aralıkları belirlenip işaretlenir.
- İşaretlenen yerlerden çarklı zımba veya biz ile delinir.
- Dikimde kullanılan birleştirme malzemesinin ucu düğümlenir.
- Dikme işlemi; ikinci delikten çıkılıp, birinci delikten batılarak üçüncü delikten çıkılarak (Çizim 5.12) dikiş işlemine bu şekilde devam edilir.

Çizim: 5.12 Fotoğraf

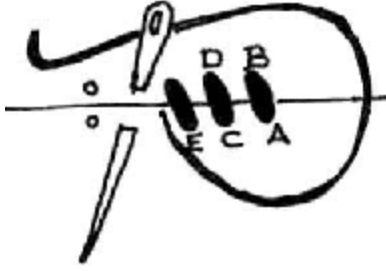

5.7: Elde makine dikişi ile birleştirme

- Elde makine dikişi ile birleştirme yaparken, dikişin düzgün olması için birleştirme ipi hep aynı yönde kalmalıdır.

5.9. Verev Sarma

- Birleştirme yapılacak deriler düzgün bir şekilde kesilir.
- Kesilen derilerin kenarları belirlenen dikim aralıklarına göre işaretlenir.
- İşaretlenen derinin kenarları karşılıklı olarak çarklı zımba ile delinir.
- İğneye birleştirme malzemesi geçirilir.
- İğne A noktasından çıkılır, B noktasından batılır, C noktasından çıkılır, D noktasına batılır, E noktasından çıkılır (Çizim 5.13).

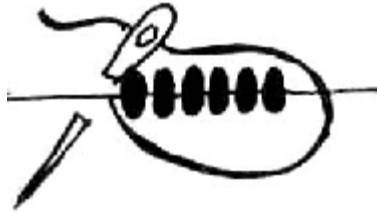

Çizim 5.13

Çizim 5.14

- İşlemleri tekrarlayarak birleştirmeye devam edilir.
- Verev şekilde yapılan dikişlerin üstü verev, alt tarafı düz görünmedir. Aynı dikiş sistemi üstte düz altta verev olarak da uygulanabilir (Çizim 5.14)

Çizim: 5.15

Fotoğraf 5.8.: Verev sarma ile birleştirme Fotoğraf 5.9: Birleştirme tekniği ile yapılmış çanta

UYGULAMA FAALİYETLERİ

Ø Kullanılacak Araç ve Gereçler

1. Deri
2. Deri kesim bıçağı
3. Maket bıçağı
4. Çelik cetvel
5. Biz
6. Çarklı zımba
7. Deri dikiş iğneleri
8. Sırım
9. Yapıştırıcı

İşlem basamakları ve önerilerde belirtilen hususlar dikkate alarak 10'a 10 cm'lik deri parçalarını tek örgü ile birleştirme yapınız.

El Dikişleri ile Birleştirme (Tek Örgü ile Birleştirme)	
İşlem Basamakları	Öneriler
Ø Birleştirme yapacağınız derileri kesiniz.	Ø Temiz ve düzenli çalışınız
Ø Kesilen deri parçalarını kenarlarından yapıştırınız.	Ø Yapıştırmayı yaparken derinin kaymamasına özen gösteriniz
Ø Belirlediğiniz ölçülerde kenarlarından çarklı zımba ile deliniz.	Ø Dikkatli ve düzenli olunuz.
Ø İğneye takılmış sırim ile birinci deliğin (A noktasının) ön yüzünden girip arkasından çıkınız.	Ø Özenli ve dikkatli olunuz.
Ø Aynı işlemi ikinci deliğe (B noktasına) uygulayınız.	Ø İşlem basamaklarını dikkatli uygulayınız.
Ø Birinci ve ikinci deliğin (A ve B noktasının) ön yüzünden girip arka yüzünden çıkınız.	Ø Dikkatli çalışınız.
Ø İkinci ve üçüncü deliğin arasında oluşan ipin altından önden arkaya doğru geçiniz.	
Ø İşlemleri tekrarlayarak devam ediniz.	

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ

B. Uygulamalı Test

Açıklama		
Aşağıda listelenen davranışları, davranışlarınız her birinde gözleyemediyse hayır, gözlemlediyseniz evet şeklinde karşısındaki kutucuğa (X) ile işaretleyiniz.		
Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
İlik örgü ile birleştirme yapmak için derileri kesip dikiş büyüklüğüne göre çarklı zımba veya biz ile deldiniz mi?		
İşlem basamaklarını izleyerek, tekniğe uygun birleştirme yaptınız mı?		
Tek örgü ile tekniğine uygun, işlem basamaklarını izleyerek birleştirme yaptınız mı?		
Çift örgü ile tekniğine uygun birleştirme yaptınız mı?		
İşlem basamaklarını izleyerek, tekniğine uygun çapraz iğne ile birleştirme yaptınız mı?		
Çift çapraz iğne ile tekniğine uygun birleştirme yaptınız mı?		
Oyulgama dikişi ile birleştirme yaptınız mı?		
Elde makine dikişi ile birleştirme yaptınız mı?		
Tekniğe uygun, işlem basamaklarına uyararak verev sorma ile birleştirme yaptınız mı?		

Değerlendirme

Yaptığınız değerlendirme sonunda hayır şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Eksiklerinizi araştırarak ya da öğretmeninizden yardım alarak tamamlayabilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki soruların cevaplarını doğru ve yanlış olarak işaretleyiniz.

A- OBJEKTİF TESTLER (ÖLÇME SORULARI)

1. () Mumlu iplikler birleştirme malzemesi olarak kullanılır.
2. () Naylon iplikler, sentetik iplik çeşitlerindedir.
3. () İlik örgü ile birleştirme yapılırken, kenarlar işaretlenen yerden karşılıklı olarak delinir.
4. () Çapraz iğne ile birleştirme yapılırken kesilen deriler kenarlarından yapıştırılır.
5. () Çift çapraz iğne ile birleştirme yapılırken çarklı zımba veya biz ile delmeye gerek yoktur.
6. () Elde makine dikişi ile birleştirme yaparken, dikme işlemine ikinci delikten çıkıp birinci delikten batılarak, üçüncü delikten çıkılır ve dikim işlemine bu şekilde devam edilir.
7. () Elde makine dikişi ile birleştirme yaparken, dikişin düzgün olması için birleştirme ipi hep aynı yönde kalmalıdır.
8. () Verev sarma şeklinde yapılan dikişlerin üstü verev, arka tarafı düz görünümündedir.

Değerlendirme

Cevaplarınızı cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt yaşadığınız sorularla ilgili konuları faaliyete dönerek tekrar inceleyiniz.

Tüm sorulara doğru cevap verdiyseniz modül değerlendirmeye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Yeterlilik Ölçme

Modül ile kazandığınız yeterliği aşağıdaki ölçütlerigöre değerlendiriniz.

Açıklama		
Aşağıda listelenen davranışların her birinde öğrencinin kazandığı davranışları değer ölçeceğine göre değerlendiriniz.		
Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. El aletleri		
A) Delici el aletlerini kullanımına uygun kullandınız mı?		
B) Kesici el aletlerini tekniğine uygun kullandınız mı?		
C) Kesici el aletlerini biletiniz mi?		
E) Yapıştırıcıyı sürerken fırça kullandınız mı?		
2- Yapıştırarak birleştirme yapmak		
A) Tekniğe uygun, işlem basamaklarına uyarak kıvrıma kenar ile birleştirme yaptınız mı?		
B) Tekniğe uygun, işlem basamaklarına uyarak kesme kenar ile birleştirme yaptınız mı?		
C) Tekniğe uygun, işlem basamaklarını takip ederek kesme biye ile birleştirme yaptınız mı?		
D) Kıvrıma biye ile birleştirme yaptınız mı?		
3- Saya dikişi ile birleştirme yapmak		
A) Delici el aletlerini kullanarak, saya dikişi için hazırlık yaptınız mı?		
B) Tekniğe uygun, işlem basamaklarını takip ederek saya dikişi ile birleştirme yaptınız mı?		
4. Hazır Gereçlerle Birleştirme Yapmak		
A) Fermejüp aletini kullanarak açık zımba ile birleştirme yaptınız mı?		
B) Fermejüp aletini kullanarak kapalı zımba ile birleştirme yaptınız mı?		
C) Fermuarı tekniğine uygun, işlem basamaklarını takip ederek diktiniz mi?		

D) Tekniğine uygun, işlem basamaklarını takip ederek boncuk ile birleştirme yaptınız mı?		
5. El dikişleri ile birleştirme yapmak		
A) İşlem basamaklarını takip ederek, tekniğine uygun ilik örgü ile birleştirme yaptınız mı?		
B) Tekniğe uygun, işlem basamaklarını takip ederek tek örgü ile birleştirme yaptınız mı?		
C) İşlem basamaklarını takip ederek, tekniğine uygun çift örgü ile birleştirme yaptınız mı?		
D) Tekniğine uygun, işlem basamaklarını takip ederek çapraz iğne ile birleştirme yaptınız mı?		
F) Tekniğine uygun, işlem basamaklarını takip ederek oyulgama dikişi ile birleştirme yaptınız mı?		
G) İşlem basamaklarını takip ederek, tekniğine uygun elde makine dikişi ile birleştirme yaptınız mı?		
H) Tekniğine uygun, işlem basamaklarını takip ederek, vevv sarma ile birleştirme yaptınız mı?		

Değerlendirme

Yaptığınız değerlendirme sonunda eksizleriniz varsa öğrenme faaliyetini tekrarlayınız.

Modülü tamamladınız. Tebrik ederiz. Öğretmeniniz size çeşitli ölçme araçları uygulayacaktır. Öğretmeninizle iletişime geçiniz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ 1 CEVAP ANAHTARI

Sorular	Cevaplar
1	Y
2	Y
3	D
4	Y
5	Y
6	D
7	D
8	D
9	D
10	D

ÖĞRENME FAALİYETİ 2 CEVAP ANAHTARI

Sorular	Cevaplar
1	D
2	D
3	Y
4	D
5	D
6	Y
7	D
8	D
9	Y
10	Y

ÖĞRENME FAALİYETİ 3 CEVAP ANAHTARI

Sorular	Cevaplar
1	D
2	Y
3	Y
4	Y
5	D
6	D
7	D
8	Y
9	D

ÖĞRENME FAALİYETİ 4 CEVAP ANAHTARI

Sorular	Cevaplar
1	D
2	Y
3	Y
4	D
5	D
6	D
7	Y
8	D
9	D
10	Y

ÖĞRENME FAALİYETİ- 5 CEVAP ANAHTARI

Sorular	Cevaplar
1	D
2	D
3	Y
4	Y
5	Y
6	D
7	D
8	D

Değerlendirme

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız ve doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz.

Yanlış cevapladığınız konularla ilgili öğrenme faaliyetini tekrarlayınız.

Elde birleştirme (montaj) modülü faaliyetleri ve çalışmaları sonunda kazandığınız davranışlarınızın değerlendirilmesi için öğretmeniniz size ölçme aracı uygulayacaktır. Bu değerlendirme sonucuna göre bir sonraki modüle geçebilirsiniz.

Elde birleştirme (montaj) modülünü bitirme değerlendirmesi için öğretmeninizle iletişim kurunuz.

KAYNAKÇA

- Ø AKER ALPARSLAN Sabiha, **Tasarım Meslek Fotoğraf**, Ya-Pa Yayınları, İstanbul, 2003.
- Ø BELGİN Ayşe Zerrin, **Yayınlanmamış Dert Notları**, Konya, 2006.
- Ø GÖKÇESU Zeynep, **Deri Teknikleri**, Ya-Pa Yayınları, İstanbul, 2002.
- Ø SEVGİ Türkan, **Giyim Teknolojisi**, İstanbul.
- Ø UYANIK Yusuf, **Yayınlanmamış Ders Notları**, Konya, 2006.
- Ø ANA BRITANNICA, 16. Cilt.
- Ø www.ecefermuar.com.tr